

tulatuur verraadt zijn gebondenheid aan het gezelschap; hij kent de mogelijkheden en beperkingen van de dansers als geen ander. Dan toch de vraag stellen waarom niet alle dansers op de één of andere manier het meer moderne idioom en de muzikaliteit aangeleerd krijgen die Rosseel wil installeren? Opvallend is immers dat slechts een beperkt aantal dansers uit de balletgroep geschikt zijn of zich geschikt weten voor deze moderne miniaturen. Bovendien heeft deze opmerking van danstechnisch-pedagogische aard een onmiddellijk gevolg voor de artistieke draagkracht van het ensemble. Er zit weinig toekomstgerichte dynamiek in de opties die Rosseel neemt, al brengt hij met zijn creaties seizoen na seizoen kwaliteit aan in het huis. Hetzelfde kan overigens gezegd worden van de rest van het modern-klassieke repertoire. Deze programmering heeft, vanuit artistiek oogpunt, te weinig effect op de positieve ontwikkeling van het gezelschap. Soms krijgt de *mixed bill* zelfs een obligatoir tintje zodat noch de scheppende, noch de uitvoerende kunstenaar of zelfs het publiek er beter van worden.

Het eiland en het ballet

Jeanne Brabants zei onlangs over het huidige KBVV dat het zich letterlijk en figuurlijk op een eiland bevindt. Van een structurele samenwerking met een ander gezelschap is geen sprake; van een creatieve kruisbestuiving van de klassieke ballettechniek met het hedendaagse dansidroom al evenmin. De drang naar een avontuurlijke artistieke confrontatie wordt nauwelijks uitgesproken en is zeker niet tastbaar aanwezig in de programmering. Het ontbreekt het KBVV aan een dosis lef om zichzelf uit dat isolement los te wrikken, terwijl het gezelschap wel degelijk over de mogelijkheden beschikt om de blik te verruimen. Nu geeft het KBVV de indruk van ballet een uiterst goed bewaard geheim te willen maken. Die houding van zelfgenoegzaamheid is overigens niet zozeer eigen aan het gezelschap, dan wel kenmerkend voor het genre dat ze beoefenen. Daarom kan het statuut en de ontwikkeling van een klassiek gezelschap niet in absolute zin beschreven of bekritiseerd worden. De eigenheid, historische verankering en positionering van klassiek ballet ten opzichte van andere vormen van dans is een veelkantig probleem dat een klassiek ensemble noodgedwongen treft. Klassieke dans is in haar historische ontwikkeling schatplichtig aan de sociale karakterdans en het gevolg van assimilaties van verschillende academische stijlen en toch is ballet weinig flexibel in het aangaan van contacten. Klassieke dans of ballet is het eindproduct van een hoogst artificieel proces en streeft een theatrale gestileerdheid na die bijna uitsluitend op fundamentele

van technische aard rust. Elke vorm van dans onthult het verlangen om iets te vertellen via een lichamelijke dynamiek en bij ballet is het de specifieke techniek die de vertelling mogelijk maakt en vormt. De soevereiniteit van ballet staat of valt met de technische kunde van de balletdansers. Daaraan is een harde en ernstige leerschool verbonden. Extreem gekunstelde principes (het uitdraaien van het been, de kromming van de voet, het overkruisen in de vijfde positie,...) liggen aan de basis van het lichamenlijk bewustzijn. Perfectiemogelijkheden als elegantie, souplesse, springkracht en evenwicht worden via training onderzocht en uitgepuurd. Het streven naar zuiverheid in techniek is bijzonder publieksgericht. Hoe exacter de beweging en hoe juister de plaatsing van de danser, hoe beter de toeschouwer het ontstaan van een beweging kan vatten. In de articulatie van de bewegingen schuilt het geheim van een balletdanser om zijn verhaal te vertellen. Bepaalde configuraties worden voor een publiek dan heel duidelijk. Plots wekt deze discipline, die gekunsteldheid zo hoog in het vaandel draagt, een banale helderheid op.

Techniek is en blijft een *conditio sine qua non* voor het bestaan van ballet, maar klassieke ensembles mogen geenszins een karikatuur worden van hun eigen noodzakelijke voorwaarde. Risicoloze academische exactheid mondt uit in een leeg formalisme. Ook al blijft de technische virtuositeit primeren, toch is expressiviteit vaak datgene wat het verschil maakt tussen solisten en principals. Training en scholing waken over de technische vaardigheden en hebben een dubbele functie. Die dubbele functie loopt parallel aan de opdracht die het KBVV te vervullen heeft; een opdracht waarvoor ze uiterst goed geplaatst is: de intelligibiliteit van ballet waarborgen – zoals hierboven werd beschreven – en de traditie en cultuur van klassieke dans levend houden door én wederopvoeringen én interpretaties van het origineel. Iets gelijkaardigs doet zich voor in de jazzmuziek. Daar worden *standards* bij wijze van stijloefening uitgevoerd en geïnterpreteerd. Deze adaptaties zeggen ook iets over de *roots* en de rijke traditie van het muziekgenre. Het is de technische bagage die de balletdanser en choreograaf in staat stelt om de *standards* van het ballet opnieuw uit te voeren en ze een plek te geven in de herinnering van de toeschouwer. Ofwel wordt een ballet in zijn oorspronkelijke versie uitgevoerd ofwel ontstaat er een alternatieve choreografie. Zo zet het KBVV dit seizoen *Sleeping Beauty* op het programma en wel in de originele versie van Marius Petipa, daar waar ze *Cinderella* in de handen legde van Peter Anastos. Het KBVV kan als enig klassiek gezelschap in Vlaanderen een belangrijke

rol spelen in het bewaren van het wereldrepertoire. De museale waarde van de activiteiten van dit gezelschap wordt soms iets te vaak onderschat. Misschien zelfs door het gezelschap zelf, die deze conserveringsopdracht voor een groot en jong publiek op een interessante wijze waar zou moeten maken. De klassieke avondvullende balletten met hun geijkte choreografie en hun toegankelijke vertelling zijn voor publiek én dansers concentratieoefeningen die de weg openen naar een verstaan van dans als kunstvorm en discipline. Klassiek ballet geeft de aanzet voor een opvoeringsanalyse van dans in het algemeen. Echt grensverleggend is de aanpak van het KBVV niet of nog niet. Met de vele herinterpretaties van de grote balletten en met het modern-klassiek repertoire bewijzen ze toch dat ze zich openstellen voor een verfijning van het klassieke balletidroom zonder de eigenheid ervan te verloochenen.

Er wordt gezegd van ballet dat het een beperkte kunstvorm is en gezien de strikte focus op de klassieke techniek is dat in zekere zin ontegensprekelijk waar. Maar de nuanceverschillen in stijl en genre die klassieke dans kan suggereren, staan in een parallelle verhouding tot de specifieke capaciteiten van de dansers als uitvoerend kunstenaars. Hoe beperkter de capaciteiten hoe vager de stijl, hoe onduidelijker de nuances, hoe zwakker de discipline. Elke danser moet bovendien in zijn individuele talenten erkend worden en een plaats krijgen binnen het geheel. De kwaliteit van de choreografie en het repertoire hoog houden bestaat in het perfectioneren van het ensemble op elk vlak: muzikaliteit, expressiviteit, temperament, virtuositeit. Dat dit zo kunstmatige, overgestileerde idioom met zijn vele beperkingen toch tot een immense structuur- en stijlvariatie kan leiden, toonde Mats Ek met *Giselle* en Matthew Bourne met *Swan Lake*. In het articuleren van deze rijkdom schuilt vandaag het belang van klassieke dans en de mogelijkheid om van deze discipline ten volle te genieten.

Het KBVV moet elk teken van lethargie weren uit het artistiek beleid, de gezelschapsstructuur en de uitvoeringen. Het is aan het enige professionele balletgezelschap in Vlaanderen om met al de middelen waarover het beschikt te ontcrachten dat klassiek ballet enkel vanuit nostalgisch en historisch perspectief bestaansrecht zou hebben.